

NACZELNE DOWÓDZTWO W. P.
(SZTAB GENERALNY)

7706 J2
Pocztą polową 53, dn. 20. VI. 1921 r.

Oddział II Informacyjny

Ew/6. № 25889/II.

DO

WÓDZ NACZELNY -/ADJUTANTURA GENERALNA/

B e l w e d e r .

Przedkłada się do wiadomości raporty informacyjne
z Finlandji z placówki wojskowej w Helsingforsie Nr. 1713.,
1723. i 1733.

3 załączniki.

Za zgodność:

Matuszewski
O t r z y m u j a :

Wódz Naczelny/Adjutantura Generalna/
P. Minister Spraw Wojskowych.
Szef Sztabu Generalnego.
Szef Biura Scisłej Rady Wojennej.
M.S.Z. Wicemin. Strassburger - wyciąg.
Ew/l. - wyciąg.

Szef Oddziału II. Nacz. Dtwa:
M A T U S Z E W S K I mp.
podpułk. p. d. Szt. Gen.

Zakł. Graf. Nacz. Dow. 2371. 6000. 11.V.21.

PILSUDSKI
INSTITUTE

ADJUTANTURA GENERALNA
NACZELNEGO WÓDZA
L. dz. 7706 J2
23. VI
Wpłynęło dn. 23. VI 1921 roku
Wyszło dn. — 1921 roku
Załączników —

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

278

Poselstwo Polkie
w Helsingforsie
Attaché Wojskowy.
№ 1713.

Helsingfors dnia ²⁰~~15~~ maja 1921.

N.D.W.P. Sztab. Gen. Oddz. II 4 egz.
Attaché Wojskowy Rewel 1 "
Attaché Wojskowy RYGA 1 "
Poseł Sokolnicki 1 "

7706

TAJNE.

Do

Naczelnego Dowództwa W.P. Szt. Gen. Oddz. II.

P o c z t a - P o l o w a 53

R A P O R T * I N F O R M A C Y J N Y .

F I N L A N D J A .

Sprawy - polityczne.

Konkretnych zmian w polityce zagranicznej od czasu sprawowania rządów przez nowy gabinet nie notuje się.

Raport polityczny posła M. Sokolnickiego w załączeniu w odpisie przedkładam.

Stosunek do POLSKI. Ostatnio daje się zauważyć kokietowanie ze strony niektórych czynników tut. rządu mające pozory chęci zbliżenia się do Polski.

Drogą pośrednią zwrócono się do Posła M. Sokolnickiego sugerując zaproszenie do Warszawy Prezydenta Ståhlberga przez Naczelnika Państwa, o czym Posł M. Sokolnicki zadepeszował do M.S. Zagr. Wizyta Prezydenta Ståhlberga w Warszawie byłaby b. korzystna przede wszystkim ze względu na swoje znaczenie jako poważnego antyniemieckiego kroku ze strony Finlandji, a zbliżenia się do Polski w obecnym okresie szczególnie silnej propagandy niemieckiej na tut. gruncie z powodu wypadków na G. Ślązku. Również okazałaby ona b. dodatni wpływ na zamierzoną konferencję bałtycką w Warszawie.

Minister Handlu (nowego rządu) z własnej inicjatywy dłuższą rozmowę z Posłem Sokolnickim, którą można uważać jako przedwstępne propozycje rokowań w sprawie wspólnej eksploatacji Rosji południowej. Finlandja i Polska powiedziały Minister Handlu, stanowią dwa najważniejsze czynniki spójące na drodze handlu Zachodu z Rosją południową i nam Finlandji i Polsce należywspólnie opanować sytuację i porozumieć się

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE

279

w sprawach dotyczących eksploatacji Rosji.

Stosunek do państw
Bałtyckich

*potra ampein.
w tym celu
Kopie karta J. J. J.
niechaj. do M. J. J.*

Starania Litwy utworzenia związku bałtyckiego bez Polski, które co do Łotwy uwienczone zostały jakoby pomyslnem skutkiem skierowane są obecnie w kierunku przyciągnięcia do tego związku ku Estonji, którym to celu litewski minister Spraw Zagran. bawi w Rewlu. Według informacji Attaché wojskowego z Rewla prasa estońska jest przeważnie zjednana dla tej myśli. Tut. Poseł Łotewski, ~~wawawawaw~~ ^{nawiązując do} akcji Purickisa wyraził się że " próbuje się przyciągnąć do związku trzech państw (Łotwa Litwa i Estonja) również Polskę i Finlandję ". Polityką wyeliminowania Polski, kieruje niezawodnie nasz poważny przeciwnik w Bałbałtyku - Anglja .

W ubiegłym tygodniu bawiła w Finlandji delegacja parlamentu Łotewskiego i podobno jest oczekiwany przyjazd ministra Meierowicza. Jednocześnie z przyjazdem delegacji Łotewskiej wypadł przyjazd przedstawiciela Litwy Gillisa, który swój pobyt tutaj starannie usiłował ukryć. Należy jednak przypuszczać że wszelkie zabiegi mające na celu wciągnięcie Finlandji do związku bałtyckiego z Litwą, Estonja i Łotwą bez Polski nie odniosą skutku; i do jakichkolwiek omów politycznych lub wojskowych Finlandja nie przystąpi.

Naczelne Dowództwo W. Fińskich w dalszym ciągu uważa, że dla Finlandji wszelka umowa wojskowa z Estonją, Łotwą i Litwą jest niekorzystna, gdyż pomienione państwa posiadają b.słabą armję. Szef sztabu Gen. - mówi: Gdy Państwa te będą zaatakowane i tym samym Finlandja będzie zagrożona to możemy, a nawet będziemy zmuszeni bez żadnej umowy do okazania im pomocy, ale decyzja w tym kierunku zostanie powzięta w zależności zasadniczo od biegu wypadków. Jeżeli zaś przeciwnie została zaatakowana Finlandja to Państwa te nic nam pomóc nie mogą. Armja estońska w opinji szefa sztabu jest pod każdym względem b.słaba. Wszelka więc umowa z państwami bałtyckimi nakładająca na Finlandję pewne zobowiązania wojskowe jest nie pożądana. Poważny czynnik z którym Finlandja na pierwszym miejscu związałaby się umową stanowi Polska, jednak na

przeszkodzie ku temu stoją: - spory graniczne Polski, na pierwszym miejscu z Niemcami, a drugim z Litwą. Biorąc pod uwagę wstrzemięzliwość Finlandji przed przyjmowaniem czynnego udziału w polityce Estonji, Lotwy i Litwy, angielski M. Wojny np. rozgraniczyło swoje placówki wojskowe nad Bałtyku w ten sposób, że jedna przypada na Finlandję i państwa Skandynawskie, a inne na resztę państw bałtyckich. Powyższe zasługuje na podkreślenie, ze względu na to, że Anglja prowadzi czynną politykę Nadbałtyku.

Stosunek do Rosji
Sowieckiej.

Obecny rząd w dalszym ciągu trzyma się polityki nawiązania pokojowych stosunków z Rosją sowiecką, w czem widzi poprawę ekonomicznego stanu kraju przez zapewnienie sobie zbytu ^{swych} towarów, i ze względu na tą tendencję polityczną patrzy przez palce na ciągłe ataki dyplomatyczne ze strony Sowdepji. W ubiegłym tygodniu np. Behrsin (tut. przedstawiciel sowiecki) złożył ostrą notę domagającą się od Finlandji: 1) - całkowitego rozbrojenia zbiegów z Krónsztatu, 2) zwrotu rządowi sowieckim jego własności zabranej przez zbiegów i 3) - usunięcia z ^{pasu} ~~pasu~~ pogranicznego obozu koncentracyjnego dla nich w głąb kraju. Rząd fiński, który zasadniczo nie traktuje poważnie tych kroków, uważając je za "nieuniknione przykrości w stosunkach z Rosją sowiecką, odpowiedział na powyższą notę bardzo mięko że punkty 1 i 3 są już wykonane, a majątek sowiecki i broń będzie zatrzymany przez Finlandję dla zabezpieczenia wydatków na utrzymanie zbiegów; rząd fiński gotów jest przekazać tą sprawę na rozpatrzenie między narodowego sądu polubownego.

Kilkakrotnie już rząd fiński protestował w sprawie utrudnień ewakuacyjnych dla obywateli fińskich w Rosji sowieckiej. Behrsin wyjeżdżał do Moskwy i w tamtejszej prasie podał następujący interwiew: - Obecny postępowy rząd w Finlandji opierający się na socialdemokracji, odnosi się życzliwie do sprawy realizacji pokoju Dorpackiego i pragnie gorąco doprowadzić do normalnych stosunków między obu Państwami, co stanowi również jedyne zadanie sowieckiego przedstawicielstwa w Helsingforsie i ~~pragnie~~ i wiadomości o jakichkolwiek zaborczych zamiarach Sowdepji są zwykłym kłamstwem.

umowy co do obustronnej kurjerskiej służby na następujących warunkach

R. < Finski - i sowiecki rząd wysyła po dwóch kurjerów na tydzień. Waga zapieczętowanej ~~poczty~~ kurjerskiej poczty może wynosić najwyżej 10 kgr. Reszta bagazu lub pakietów podlega zwykłej celnej rewizji na granicy. Wszelkie druki dla tut. sowieckiego przedstawicielstwa będą oglądane tylko w Moskwie przez Finlandzkie Poselstwo. Każdy kurjer musi stawić się do oglądniń pogranicznego doktora >

Mieszana komisja Finlandzko-sowiecka.

Na zasadzie traktatu Dorpackiego ma rozpocząć pracę mieszana komisja obu rządów dla rozstrzygania bieżących sporów politycznych i dotyczących handlowo-przemysłowych spraw. Finlandzcy członkowie komisji zostali wyznaczeni przez Prezydenta już dnia 2.5.b.r. Przewodniczącym został radca Stanu A. Ahonen, b. przedstawiciel w Moskwie, były dyrektor kolei w Finlandji za czasów rosyjskich, jako dyplomata dość słaby. Członkami zostali: 1) - A. Haksel, b. Wyborgski gubernator, człowiek energiczny i znawca Rosji; 2) dyrektor banku P. Hjuninen, właściciel wielkich majątków i przedsiębiorst fińskiej i rosyjskiej Karelji b. słabo znający Rosję, jeden z leaderów stronnictwa młodych finnów, pierwszy kandydat na stanowisko przedstawiciela w Moskwie; 3) i Sumelius wielki przemysłowiec Tammerforsu z partji szwedzkiej stojący na stanowisku energicznego domagania się zwrotu i odszkodowań majątku fińskich poddanych w Rosji; 4) W. Hupli prawnik socjaldemokrata.]]

Rosyjscy członkowie komisji nie zostali jeszcze wyznaczeni, i o potrzebie dokonania tego przypomniał ostatnio tut. przedstawicielstwu minister Holsti. Nam powyższe i na depesze Holstiego z dnia 11.5 b.r. Cziczerin wyraził gotowość wyznaczenia członków, proponując na miejsce obrad komisji Moskwę.

Prawo "Wajnemajnen".

R. < W parlamencie ^{fińskim} zostało przyjęte prawo zabraniające nakładania sekwestrju lub rozporządzania się majątkiem poddanych zaprzyjaźnionych z Finlandją państw przez poddanych fińskich mających na nich wierzytelności. Prawo to tak zwane "Wajnemajnen" - (nazwa odłowca skonfiskowanego przez osoby prywatne po zawarciu pokoju, który teraz musiał być zwrócony bolszewikom) odnosi się specjalnie do Rosji i zostało przyjęte pomimo gorącej opozycji prawicy.

PIŁSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PIŁSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

282

Od jego przyjęcia rząd sowiecki uzależniał pośrednio rozpoczęcie handlowych stosunków.

Handel z Rosją
Sowiecką.

Finlandzki minister Handlu - domaga się ze swej strony pomyslnego załatwienia sprawy wierzytelności fińskich poddanych w Rosji.

Dnia 3.5.b.r. przybyła do Helsingforsu sowiecka delegacja handlowa w następującym składzie:

- 1).- A. Ignatiew przewodniczący, 2) N. Burenin jego zastępca,
- 3) S. Gardenin kierownik wydziału finansowego, 4) W. Krit kierownik kancelarii, 5) S. Bogomołowa sekretarz delegacji, 6) I. Dudakow kierownik administracyjny, 7) A. Brandt pomocnik sekretarza,
- 8) A. Streng korespondentka, 9) G. Grossman tłumaczka, 10) N. Wereszczagin urz. dla specjalnych poruczeń, 11) A. Sobolew buchalter,
- 12) E. Orłow rachmistrz, 13) K. Mentzinger pisarz, 14) A. Kirianow kasjer, 15) W. Riscow urz. dla spec. por. 16) A. Bobryk statystyk,
- 17) A. Sobolewa maszynistka 18) M. Krymmer maszynistka 19) N. Karbasnikow ekspert papierniczy, 20) A. Pokrowski ekspert, 21) G. Bołdyrew radca do spraw ekonomicznych 22) B. Gorczakow radca prawny 23) A. Stasow radca.

Przewodniczący delegacji Ignatiew poinformował Finlandz. ministra handlu że rząd sowiecki wyasygnował 5 milj. w złocie na handel z Finlandją i że delegacja natychmiast rozpocznie zakupy papieru i drzewa i remont taboru kolejowego w fińskich zakładach. Finl. minister handlu powiedział że przy bliższych rokowaniach delegacji sowieckiej z fabrykami fińskimi o remont taborów, delegacja zaproponowała zapłatę szmelcem żelaznym. Stwierdzić należy że wszelkie prace delegacji niedoprowadziły dotychczas do zawarcia poważniejszych interesów handlowych, jedynie handel w b. niewielkich rozmiarach dzięki czujności władz prowadzi się sposobem kontrabandy. Dotychczas rząd finl. nie udzielił jeszcze żadnych pozwoleń na wywóz do Rosji. W Karelii na granicy z Rosją leżą na składach przygotowane wielkie zapasy drzewa na wywóz.

Na spraw tego drzewa do okęgów Repola i Porajärvi sowiecki zgadza się wydać pozwolenie w zamian za przepuszczenie

spławy drzewa z Tulämäjärvi należące do sowieckiego rządu przez terytorium finlandzkie t.j. jeziora Ładozskiego.

Według informacji sow.przedstawicielstwa w Helsingforsie z dniem 15.5.b.r. ma się rozpocząć ruch parostatków między Piotrogradem a zagranicą, w tym celu odczyszczają się redę przechodzącą z Piotrogradu na północ od Kronsztatu, od min na przestrzeni 159 wiorst.

Sprawy - Wojskowe.

W uzupełnieniu raportu tut.Nr.1533 z dnia 4.III. "o siłę zbrojnej Finlandji" w załącznikach przedkładam wszystkie etaty armji fińskiej, przepisy o awansie oficerów .

Zmiany personalne i zarządzenia administracyjne za ub.okres czasu są zamieszczone w przesyłanych rozkazach M.S.Wojsk, i Personalnych.

Pobór do wojska: *Finl.* W ub.miesiącu parlament uchwalił prawostanowieniem ustanawiające czas trwania służby czynnej na jeden rok, jako tymczasowo obowiązujące w ciągu dwóch lat. Po ich upływie nastąpi ostateczna decyzja w tej sprawie po rozpatrzeniu dotyczących opinji Naczdow i poszczególnych dowództw.

Zakończenie organizacji armji Finl.

Głównodowodzący (gen.WILKAMA) powiedział mi, prosząc o zupełną dyskrecję, że spodziewa się ostatecznego zakończenia organizacji i zaopatrzenia armji Finl. w 1922 r. Zestawił on już teraz preliminarz budżetowy na pokrycie wydatków związanych z dużymi manewrami projektowanymi w 1922 r. Manewry te mają stanowić próbę mobilizacji i sformowania rezerwowych dywizji przewidzianych w planach mobilizacyjnych. W tym celu dla uzupełnienia mobilizowanych dyw.zostaną powołane pewne roczniki rezerwy. Do czasu tej generalnej próby t.j. do 1922 r. musi być zakończone skompletowanie wszystkich materiałów wojennych i środków technicznych.

Jak meldowałem w rap. Nr..... z dnia.....

bużet M.S.Wojsk został przez parlament b.skrócony co postawiło w ciężkie warunki reorganizację armji i było z jedną z przyczyn ustąpienia ministra wojny Jalandra. Ponieważ jeszcze nie są zakończone ważne działy ~~dotyczące~~ organizacji armji i

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

obrony kraju (fortyfikacje, budowa kaszar) - Nacz. Dow. W. Fińsk stawiało ostatnio b. ostre tę kwestję. Po objęciu rządu przez nowy gabinet budżet ponownie został rozpatrzony i przyjęty przez parlament za wyjątkiem kredytów na program budowy floty. / Nowa nominacja szefa sztabu głównodowodzącego A. Finl.

Dotychczasowy sztab głównodowodzącego nie był ostatecznie zorganizowany. Funkcje głównodowodzącego jego sztabu są podane w rap. Nr. 1533 z dnia 4. III. Jednym z głównych zadań głównodowodzącego jest kierownictwo wycwiczenia armji., i dotychczas szefami sztabu głównodowodzącego mającymi mu być pomocnikami w sprawach wycwiczenia, byli oficerowie nie posiadające w tym kierunku żadnych kwalifikacji. Obecnie szefem sztabu głównodowodzącego był minister wojny gen. BERG, przewodniczący komisji regulaminowej.

Gen. Karol Emil BERG (do czasu nominacji na oficera noszące nazwisko Udd) ur. w 1869 r. ukończył finl. korpus kadetów i wstąpił na służbę do Lb. pawłowskiego pułku gwardji. W 1899 r. ukończył akademię ros. sztabu gen. na b. dobrym miejscu w nagrodę został awansowany na kpt., w tym że roku został przeniesiony do sztabu gen. Podpułkownikiem został w 1903 r. i nie długo potem wskutek rozformowania fińskiej armji Berg nie pozostał na służbie w Rosji i podał się do dymisji. Od 1906 - 1911 r. był polecającym w Helsingforsie. Od 1911 - 1914 r. przeniósł się całkowicie do zajęć cywilnych i był dysponentem w zakładach Leskela w Wschodn. Finlandji i w firmie "Ural, Kaspien, Oil komp. w Piotrogradzie. Z rozpoczęciem wojny Berg w randze pułkownika wstąpił na służbę na Kaukazje, gdzie został mianowany gubernatorem w m. Kutais od 1914 - 1917 r. Stąd został w 1917 r. przeniesiony na stanowisko direktora kancelarji finl. gubernatora. Następnie brał udział w wojnie przeciwko czerwonym w Finlandji, będąc początkowo szefem sztabu u gen. Mannerhejma a następnie dowódcą oficerską szkoły przy sztabie. Ustąpiwszy wraz z Mannerhejmem, w krótkce powrócił na służbę i został szefem sztabu armji gen. Wilkama z jednoczesnym awansowaniem na genmjr. W 1919 r. był ministrem wojny, w 1920 r. przewodniczący komisji regulaminowej.

Jego nominacja gen. Berga stanowi sukces antyniemiecki grupy oficerów walczących z wrastającym wciąż ~~większym~~ wpływem b. jägrów. Kandydatem tych ostatnich był podpułk. Heinrichs po ukończeniu wojny studjujący wojskowo we Francji. Pomimo silnego poparcia kandydatury Heinrichsa przez koła filoniemieckie w Armji została ona odrzucona, gen. Wilkama bowiem nominacją gen. Berga - antentofila chciał się od krepujących go coraz bardziej wpływów niemieckich w ten sposób odsunąć. Gen. Berg jest zdolny energiczny wymagający a jednocześnie pracowity oficer.

Na pierwszej konferencji państw bałtyck. w Helsingforsie będąc ministrem wojny gen. Berg był prezesem komisji wojskowej

Będąc sam członkiem konferencji i tejże komisji stwierdzić mogł że gen. Berg szczerze dążył do związku i zawarcia jakichkolwiek umowy między konferującymi państwami, uważając zasadniczo za niezbędnie umowę wojskową przeciw Rosji-sow.

Komisja w sprawie odbudowy linii obronnej lądowej przeciwko Rosji-sow.

Po wyasygnowaniu kredytów na linje obronne, stała komisja rozpoczęła szczegółowy objazd budujących się linii.

Szeferm komisji jest szef sztabu gen. gen. Knckell, należy do niej szef misji francuskiej pułk. Gendre i franc. inż. pułk Gros-Croissy. W tych dniach ja zostałem również zaproszony przez szefa sztabu gen. na przesmyk Karelski.

Stosunki w korpusie oficerskim.

W dalszym ciągu panuje antagonizm między oficerami z b. bryg jägrów (27 baon finsk. strzelc. w armji niemieck) a oficerami przeważnie starszemi z b. armji rosyjskiej, o czem podawałem w raporcie Nr. 1533 z dnia 4. III. "Siła Zbrojna Finl. pkt. Ocena korp. ofc.". Związek jägrów w dalszym ciągu ma wpływ dominujący i stara się obecnie usuwać z wyższych stanowisk oficerów nie pochodzących z tej samej formacji. W akcji tej związek jägrów jest popierany i pobudzany przez niemców. Filoniemiecka prasa fińska w ub. miesiącu prowadziła dość silną kampanję przeciwko szefowi sztabu gen. Gen. Knckell i dowódcy obrony wybrzeża gen. Kivekäs i innym. Dzienniki te

Dzienniki te : Suunta (Organ Jägrów) , "Ilka" i "Svenska Tidningen" (szwedzka prawica) wzięły za powód swej kampanji krytykę oficerów Jägrów ze strony pułk. Almqvista dowódcy 1-szego pułku Artyleryi obrony wybrzeża, który sam przyjmuje na służbę oficerów pochodzenia rosyjskiego . Zaatakowano gen Kivekäs d-cę obrony wybrzeża gen. Tunceläna d-cę 3 dyw., pułk. Landén d-cę bryg. jazdy, gen. Wilkama głównedowodzącego i gen. Enckell. Centralne gazety fińskie w odpowiedzi na powyższe odpierały zarzuty stronniczości, niechęci do byłych Jägrów i sympatji filorosyjskich co do gen. Enckla, Wilkamy i Tuncelmana, natomiast i ono wytknęły gen. Kivekäs że on ceni więcej rosyjskie zasady wycwiczenia i artylerję od niemieckich. Urzędowy dziennik "Helsingin Sanomat" wystąpił z artykułem w obronie starszych oficerów fachowych, nie widząc w tym niebezpieczeństwa ani dla armji ani dla kraju, jednak nie śmiał zaznaczyć że jest niemożliwem mianować np. d-cę obrony lub szefa sztabu b. podoficera jeszcze w r. 1917 w fińsk. baonie w armji niemieck. tylko z tego powodu że pochodzi on z formacji tej armji.

Kilku obrażonych temi atakami prasy oficerów wystąpiło na drogę sądową, jednak Hofgerich w Vasa rozpatrujący tę sprawę ograniczył się jedynie do nałożenia na pozwanych redaktorów b. niewielkich kar piędznych.

Z nielicznym antiniemieckim związkiem z gen. Kivekässem na czele utrzymuje ścisły kontakt.

Attache Wojskowy
Finl. w Warszawie.

Były attache wojskowy pułk. Ahrenberg zmarł nagle w ub. tygodniu na udar sercowy w imieniu Naczdow złożyłem wieniec.

Nowi kandydaci są następujący:

d-ca pułku gwardji w Helsingforsie pułk. Procopée

d-ca pułku tanków pułk. Alfthan.

Obydwaj są przeciwnikami Niemców, będąc w b. armji rosyjskiej służyli w Warszawie. i posiadają w-prawdzie słabo język polski. Oba kandydaci są pod każdym względem pożądani.

Najwięcej szanc posiada pułk. Procopée.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Letnie ćwiczenia
armji Finlandzk.

Od dnia 1 czerwca do dnia 1 sierpnia mają poszczególne dyw.

PILSUDSKI

ARCHIV

ARCHIVES

287

być rozlokowane w letnich obozach, jak następuje:

1) dyw. - Parola, 2-ga dyw. Wilmanstrand, 3-cia dyw.....
Bryg.strzelców....., Artylerja skoncentrowana w
Perijärvi. Po pierwszym sierpnia art. przyłączy się do swych
dyw, w ich miejscach letniego postoju i zostaną przeprowadzone
małe dywizyjne manewry.

Sprawy wewnętrzne Finlandji.

Amnestja:

Projekt prawo o amnestji wypracowany przez poprzedni gabinet
Ericha doznał poprawek ze strony nowego gabinetu i w pocz.
maja zatwierdzony przez Prezydenta.

Amnestja rozciąga się na wszystkich, którzy od 1918 r.
byli skazani za przestępstwa polityczne do 8 lat ciężkich
robót. Wszystkie te osoby będą uwolnione, bez prawa jednak
głosu w wyborach do parlamentu i gminnych., i będą pozbawieni
praw cywilnych na okres czasu od 3 - 8 lat po uwolnieniu.
Osoby które brały udział podczas wojny w 1918 r. w podpale-
niach i zabójstwach amnestji nie podlegają, jak również ci
którzy zwolnieni amnestją 1919 - 1920 r. przyjmowali następnie
udział w mityngach i zebraniach komunistów.

Na podstawie amnestji z dnia 30 październ. i 7 grudnia
1918 r. uwolniono 17 tys. czerwonych, 19 czerwca 1919 r.
1700 i 30 stycznia 1920 r. 3600, i pod nadzór policji 200.
Po zawarciu pokoju zwolniono jeszcze 100. Ogółem ~~wypuścić~~
~~wypuścić~~ ~~zostaną~~ ~~zostać~~ zwolnionymi na podstawie ostat-
niej amnestji z dnia 6.V.b.r. i otrzymać prawa cywilne
około 60 tysięcy ludzi..

Form

< Prawo amnestji zostało przyjęte przez parlament wszystkie
mi głosami przeciw 45 (szwedów i starofinnów). Należy zaznaczyć
że około 90 % zwolnieni poprzednimi amnestjami zostało po-
nownie uwięzionych ~~na~~ za antypaństwową działalność.

M

Komunizm w Finl.:
i walka z nim.
(uzupełn. rap. Nr 1609.
z dnia. 23.3.b.r).

R

W ostatnich czasach przybywa z Rosji wielu czerwonych
wojskowych finnów, którego powrót jest dozwolony na podstawie
traktatu Dorpackiego. < W najbliższym czasie oczekuje się przy-
bycia nowych grup czerwonych finnów, "kursantów". Ta reemi-
gracja stanowi poważne wzmocnienie dla komunistów w Finlandji

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

288

Powrót wojskowych tłumaczy się rozformowaniem oddzielnego czerwonego fińskiego baonu. Chociaż finlandzka ewakuacyjna komisja w Piotrogradzie uprzedziła ich że będą podlegali powrocie do Finlandji odpowiedzialności sądowej za przeszłą działalność jednak decydują się na powrót utrudniony przytem zakazem jakoby sowieckich władz.

Dzień 1-szego maja przeszedł na ogół w Finlandji spokojnie. Odbyły się pochody i mytyngi komunistyczne i socjalistyczne i polcja jak np. w Helsingforsie przemówień nie przerywała. W H:forsie przemawiali m.innemi przewodniczący parlamentu Vainö Vuolijoki, brat uwięzionego lidera komunistycznego Sulo Vuolijoki.

Organ fińskich komunistów "Suomen Työmies" wita powracających z Rosji czerwonych finnów mówiąc że "proletariat z radością wita wyprobowanych w rewolucji towarzyszów, którzy zdobyte w Sow. Rosji doświadczenie zastosując tutaj w praktyce. W krótkce zobaczeni do czego mi zdolni towarzysze. Za dobrym z Waszej strony przykładem idziemy za złym potępiemy.

Komunisti prowadzą obecnie wzmocnioną propagandę między kobietami, w niektórych okręgach robotniczych z powodzeniem, co będzie miało znaczenie przy przyszłych wyborach.

Fin
W dalszym ciągu dobrowolne drużyny Skyddskåru stanowią ochronę wewnętrzną Finlandji przed komunistami, przytem prowincjonalne Skyddskåry naśladową taktykę faszistów odpowiadając na każdy wypadek terroru takim że terrorem zwrócony w kierunku komunistów. Naturalnie ma to charakter zupełnie nie oficjalny jednak w prowincji Osterbotnia i nad ros. granicą zaszły wypadki rozstrzelania komunistów bez sądu. Rząd rozumie znaczenie Skyddskåru i udziela mu wszelkie pomocy w zakresie organizacyjnym i wycwiczenia. Szefem Helsingforskiego Skyddskåru został były d-ca II dyw. gen. Gehrlich, poważny wojskowy, b. energiczny któremu jako fachowcowi ofiarowaną wysoką pensję. Można przypuszczać że Gehrlich zostanie czasem szefem wszystkich Skyddskåru. Ofiarność społeczeństwa, szczególnie sfer burżuazyjnych na cele Skyddskåru nie słabnie. Ostatnio finlandzki bank "Nordiska Veröningsbanken" złożył 500 tys. marek ofiarą.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE

107 289

Propaganda niemiecka
i sprawa G. Ślązka.

finische
Prasa tutejsza w traktowaniu sprawy G. Ślązkiej może

Ważne
być podzielona na 3 grupy:

1).- Stanowisko nieprzyjające nam zajęły organy prawicy zarówno szwedzkiej jak i fińskiej "Hufvudstadsbladet", Svenska Tidningen", Dagenspress" (szwedzkie., Uusi Suomi, Jltta Lehti, tygodnik Suunta (fińskie), Pisma te opierają się całkowicie na informacjach Berlinskih, naszych niechęcią umieszczać i oprócz tego częstokroć dodają do depesz niemieckich agencji własne komentarze mówiące o naszym imperjalizmie .

2).- Stanowisko neutralne zajmują organy rządzącej partji ludowej i postępowej (centrum), przede wszystkim półoficjalny Helsingin Sanomat (fiński) pomieszczający informacje prasowe dostarczane mu przez nasze Poselstwo a w podawanych informacjach niemieckich opuszczając ustępy gwałtownie nas atakujące.

3).- Stanowisko życzliwe zajmuje organ socjalistyczny "Socialdemokraatti" (fiński) traktujące ruch powstańców jako ogółno walki proletariatu z kapitalizmem (niemcy) właściciele kopalni i na tej podstawie solidaryzującą się z nim.

Akcja prasowa Poselstwa, którą utrudnia brak informacji na czas, musi się ograniczać poza stały przesyłaniem do wszystkich pism całego posiadanego materiału na rozmowach dyskusyjnych z poszczególnymi tutaj wybitnymi dziennikarzami co daje pomyślne częściowe skutki jak np. przyjęcie zasady obiektywności w sprawie G. Ślązka przez "Helsingin Sanomat", przedtem często filoniemiecki, po rozmowie z redaktorem politycznym tego dziennika.

Interwencja w M.S.Zagr.Finl.nastąpiła ale realnego znaczenia wobec panującej tu swobody prasy i nie możliwości mymym wywarcia nacisku na nią mieć nie może a wszelkie rady wydziału prasowego Finl.M.S.Zagr. ^{napotykają} ~~spotykają~~ ze strony opozycyjnej prawicy na wzruszenie ramion.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Ekonomiczny stan
Finlandji..

Finland

Finlandzki handel zagraniczny znamionuje w ostatnich czasach stagnacja. Eksport i import stale się zmniejsza pomimo znieszenia zakazu reglamentacji na szereg towarów.

Statystyka urzędowa wykazuje:

w styczniu b.r. import 194,7 milj.Fmk.

eksport 95,4 milj.Fmk. w marcu zaś b.r. import 170,4, eksport 58,4..

Szczególnie spadł eksport drzewa i wyrobów drzewnych stanowiący jedną z głównych pozycji bilansu handlowego Finlandji. W lutym b.r. wynosił 8,8.milj.fmk, w marcu b.r. 4,7 milj.fmk. Wymaczy się to tem że Anglja - główny kupiec drzewa fińskiego, nie wykazuje już pobytu na niej.

Brak pobytu grozi w dalszym ciągu kryzysem ekonomicznym który wywoła zmniejszenie produkcji i zarobków robotnika. Dotychczas jednak liczba bezrobotnych jest niewielka, 27.IV. wynosiła bowiem wszystkiego 2319 ludzi. Nie możność rozpoczęcia wywozu do Rosji szczególnie odbił się na przemyśle papierniczym. Trust papierniczy rozwiązuje się.

Specjalna delegacja z b. min.handlu Procopée na czele udała się do Francji dla znalezienia tam nowych rynków zbytu przedewszystkiem na papier.

Zmniejszenie eksportu i wyczerbanie się z zapasu zagranicznej waluty spowodowało b. silny spadek fińsk.marki. Od 1-szego b.m. do 15 b.m. frank francuski podniósł się 3,50 na 4.- (kupno). Dotychczas nie udało się zaciągnąć pożyczki we Szwecji, o którą rokowania trwają od pół roku.

R

Dnia 6.5.b.r. zostało przyjęte przez parlament prawo o handlu z Rosją, Estoją i Lotwą na następujących zasadach: towary znajdujące się w ilościach przewyższających wewnętrzny na niej pobyt w Finlandji, mają wolny eksport do wspomnianych krajów, inne towary wymagają każdorazowy po pozwoleniu na wywóz. Produkty fińskiego przemysłu mają być kupowane za walutę fińską lub zagraniczną. Za towary obcego pochodzenia (tranzytowe) płaci się walutą kraju, skąd pochodzą.

Prawo to ma gŁównie na celu zdobycie pewnej iloŝci zagranicznej waluty z Rosji, dotychczasowe jednak propozycje sowdeckie mówią o handlu zamiennym (patrz "Handel z Rosją sow."), co naturalnie w niczem do poprawy fińskiej marki się nie przyczyni, do czasu znalezienia rynków zbytu na Zachodzie. W Paryżu mają się zaciążyć rokowania o zawarcie traktatu handlowego między Francją a Finlandją.

Drobne informacje.

Wn
Poseł Gyllenbögel
o POLSCE.

Poseł finl. w Warszawie B. Gyllenbögel w interwiew z tut. dziennikarzami oświadczył że stan ekonomiczny^W Polsce wykazuje stałą tendencję do poprawy chociaż finansowe położenie jest nadal b. ciężkie. Uważa za możliwy eksport papieru z Finlandji do Polski, ponieważ papier otrzymywany z Niemiec i Austrii jest b. złego gatunku i poszukuje się w Polsce lepszego towaru. Za b. ważne dla stosunków handlowych uważa Gyllenbögel ustalenie bezpośredniej komunikacji w formie bałtyckiego ekspresu przez ~~Ryga~~, Rewel, Rygę, Dynaburg, Wilno, co wypadnie prawie o połowie taniej niż droga morska via Szczecin. W sprawie G. Śląskiej podkreślił zrozumiałe rozgoryczenie ludności tamt. na wiadomość o zapadłej jakoby krzywdzącej wyrażoną już wolę tejże ludności uchwale.

Gyllenbögel prawdopodobnie za miesiąc wyjedzie do Moskwy dla objęcia tam stanowisko Posła.

Przejazd pułk.
BERGERA.

W przejeździe z Włoch do Kowna włoski pułk. Bergera miał rozmowę z posłem Sokolnickim (tut. radio Nr. 1712 z dnia 13 b.m.) który podkreślił że powstanie na G. Ślązku niepomyslnie wpłynie dla Polski na rokowania Brukselskich.

.....

Winnota. Am. P., 17. 24. 1918

Szwedzki Attaché wojskowy pułk. Lagerlöf, wydał obiad dla

Attache' wojskowych, na który zaprosił ~~mów~~ m. innymi Attaché niemieckiego kpt. Kotze, który jest przyjęty do korpusu dypl. tylko jako Attaché cywilny, i mnie, wyłączając Attaché francuskiego i angielskiego. Krok ten jest ukomentowany jako podkreślenie filoniemieckich sympatji Szwecji. *See also Ger. u. russian Le uns "wzrost" to "bysohio" "nieaktua".*

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Tut. sowieckie przedstawicielstwo oświadcza na zasadzie pkt.

32 traktatu Dorpackiego wkrótce przebywać będą do portu Finlandji

statki sowieckie.
.....

Litewska konstytuanta postanowiła, że Litwa musi posiadać stałego swego przedstawiciela w Finlandji.
--.....--

Sowieckie przedstawicielstwo zawiadomiło tut. M.S. Zagr. że rząd sow. nie ma przeciw wysłaniu żywności rosyjskim uczonym co jest projektowane przez filantropów fińskich i że produkty winni być przekazane komisarjatowi spraw zagr., który zajmnie się ich rozdaniem. Na co Finl. się nie zgadza, żądając powierzenia rozdawnictwa samym uczonym.....

R. Powtarzają się stale ucieczki zbiegów Kronsztatzkich z obozów koncentracyjnych finl. w Ino i Tukkala. Tak np. w ostatnich dniach z Ino uciekło wielu marynarzy na 20 łódkach przypuszczalnie do Ingermanlandji. Prasa fińska zaznacza że internowani są jednak bolszewikami, niezadowolonymi jedynie z niektórych zarządzeń so-wietów i że większość ich nie chce zabrać się do regularnej pracy.

.....

Parlament Finlandzki powziął uchwałę mocą której obywateli finscy którzy otrzymali amnestji nie mają prawa wstąpić na służbę w wojskową.

.....

Parlament uchwalił że tymczasowo wymiana przez bank Finlandzki znaków pieniężnych na złoto ogłasza się za nie obowiązującą.

.....

Amerykański czerwony krzyż w Finl. zwinął swoje biura i odjeżdża do Ameryki, pozostawiając do rozporządzenia rządu Finl. 1000 ton prowiantów (750 t. białej maki), które mają być rozdane dla Karelskich, Ingermanl. i rosyjskich uciekinierów.

.....

Uwaga: Zapowiedziany raport o geografji wojskowej Finlandji zostanie wysłany przez kurjera który dnia 16 b.m. wyjechał z Warszawy.

Attache Wojskowy

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

[Handwritten signature]

pułk.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

R
Wywiad na Niemcy:

Opanowywanie prze-
mysłu i handlu fiń-
skiego przez kapitał
niemiecki.

Hugo STINNES, niemiecki "król przemysłowy" utworzył swoją agenturę w Helsingforsie jako drugi oddział miejski firmy Piehl & Fehling - biuro spedycyjne z Lubeki. Firmy Piehl & Fehling trust Stinnesa użył jako przykrywkę, ponieważ firma ta działa w Finlandji już dawno. Szefem drugiego oddz. miejskiego (agentury Stinnesa) tej firmy jest Paul Kupman Niemiec, fiński poddany od 1918 r.

Zadaniem wspomnianej agentury jest wywiad handlowy dla zebrania informacji jakie towary i które fińskie firmy przygotowują na eksport do Rosji, i innych krajów. Według danych tego wywiadu agentura ma następnie zakupić większość akcji najsilniejszych pod względem obrotów i produkcji fabryk fińskich, uzyskać możliwość przeprowadzania swobodnie zmian w składzie personalnym i dyrekcji i przez wyznaczenie cen i odpowiednie kierowanie produkcji uzgodnić wspólną z niemieckim przemysłem linję konkurencji z obcymi towarami.

Centrala firmy Piehl & Fehling w Lubecie została zakupiona przez Stinnesa już w 1919 r. z pozostawieniem jednak starej nazwy.

Stinnes posyła w najbliższym czasie do Finlandji komisję pod kierownictwem prof. inż. Warnecke dla zakupów fabryk we Wschodniej Finlandji pędzonych wodospadami. Komisja ta już obecnie w imieniu Stinnesa prowadzi pertraktacje o kupno wodospadu Kiviniemi z jego wielkimi bogactwami mineralnymi i chemicznymi. Ponadto trwają narady z dyrekcją zakładów Lokomo w Tammerforsie o powiększenie z pomocą kapitałów trustu Stinnesa produkcji parowozów i wagonów tej fabryki na wywóz do Rosji.

Stinnes i bankier niemiecki Neuheller zakupili wielką ilość akcji zakładów Åbo Järn Manufakturfabriks Finlandji i zamierzają podnieść kapitał akcyjny tych zakładów z 5 milj. na 15 milj. fińsk. marek.

Trust Stinnesa posiada następujący własny tonnaż dla transportu towarowego między portami niemieckimi, państw bałtyckich a portami Finlandji:

Wywiad na Niemcy str.2.

Helgoland	400 ton.
Käthe Wich	481 "
Haparanda	532 "
Helene Russ	618 "
Cehr Russ	593 "
Hamburg	2500 "
Chemnitz	1920 "
Niobe	2160 "

M. T. ...

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

7706

załącznik do raportu Nr. 1713 z dnia
15.V.b.r. "Rap. Informacyjn. Finl."

Odpis listu Posła Sokolnickiego do Ministra spraw. zagr.
z dnia 20.V. b.r.

O D P I S.

Szanowny Panie Ministrze;

Okazja, jaką nam do Warszawy jest przypadkową; zamiast regularnego raportu pozwalam sobie przesłać Panu Ministrowi krótkie sprawozdanie ze spraw prowadzonych przezemnie od chwili mego powrotu do Finlandji.

Zaraz wróciwszy mogłem stwierdzić, że wpływy nam wrogie nad Bałtykiem nie przestały działać: wbrew optymizmowi warszawskiemu Anglja nie przestała kierować małych państw bałtyckich ku organizowaniu związku bez Polski. Przybyła tu wycieczka posłów Yotewskiego parlamentu i zapowiedziano zostać na początek czerwca przyjazd Mejerowicza. Jednocześnie Puryckis bawił w Rewlu i bolszewicki Nord Ost mógł ogłosić o powodzeniu jego starań o utworzenie małego związku państw bałtyckich. Wreszcie 18.b.m. przybył tutaj po konferencjach swoich z Puryckisem minister estoński Piip, jak wiadomo człowiek zależny od Anglji. Zgodnie z instrukcją otrzymaną w Warszawie wystąpiłem dość ostro: stwierdziłem, że wszelkie usiłowania stworzenia małego związku bałtyckiego mają źródło bolszewickie, gdyż dążą do wyodrębnienia najmniejszych państw do sprzymierzenia bezbronnych, do usunięcia wszelkiej gwarancji przeciw Rosji sowieckiej; taki związek, oświadczyłem, byłby narazie handlową, potem polityczną ekspozyturą propagandy sowieckiej, a każde z państw do niego wchodzące byłoby na Yasce i nieYasce przewrotu wewnętrznego. Odpowiedź, jaką otrzymałem od rządu fińskiego nie pozostawia najmniejszych wątpliwości, że wizyta Piipa stanowi oficjalną demarche tworzącego się trójzwiązku Estonji, Lotwy i Litwy celem pozyskania Finlandji. O ile mogę sądzić z przedłożonych mi wyjaśnień narazie spotkania się tutaj z wyczekującą ostrożnością Finlandja nie chce niczego podpisać; konwencję wojskową uważa za niebezpieczeństwo tem większe że w wypadku nieostrożności litewskiej mogłaby ona jak mo oświadczone zwracać się przeciw Polsce.

Wydaje mi się, Panie Ministrze, iż ten ostatni szczegół wyjaśnia całość prowadzonej przeciw Polsce akcji; zainicjowana przez Litwę ma ona za zadanie ewntualne odcięcie i zagrożenie Polski od północy na wypadek komplikacji w sprawie wileńskiej; poparta zaś jest przez Anglję, która

w szczególności teraz wśród G. Śląskiego kryzysu chce mieć bicz na Polskę i przeprowadza jej izolację

W tych okolicznościach szczęście chce że stajemy wobec niej i pomysłniejszej dla nas koniunktury w polityce finlandzkiej. Jeszcze raz musiałem utwierdzić sobie wnioski wyciągnięte z długiej mej pracy tutaj: że stosunek nasz do Finlandji jest tylko epizodem rozgrywającego się konfliktu naszego z Niemcami. Z chwilą anstania nowego ministerium politycznie jednolitego i niezależnego od kierujących tutaj, prawicą wpływów niemieckich, stosunek Finlandji do Polski znacznie się poprawił, a tem bardziej, że socjalisci popierający gabinet obecny zajmują stanowisko zdecydowane antyniemieckie. Ze strony ministra handlu spotkałem się z konkretną inicjatywą umowy Polsko-Finńskiej mającej na celu wspólne ~~eksploatawanie~~ ~~eksploatacja~~ eksploataowanie Rosji; inni ministrowie zwracali się do mnie z poglądem, iż czas jest zacieśnić węzły przyjaźni Polsko-finnski. Wreszcie znany Rządowi z mych raportów mąż zaufania Holstiego minister Ehrström uczynił przedmiotem swej ambicji doprowadzenia do ponownego zbliżenia politycznego z Warszawą. Na tem tle ^{Republiki} wynikła myśl podróży Prezydenta Ståhlberga do Warszawy. Dwukrotnie po raz drugi ^{o Holstima} po rozmowie z Holstim wystąpił do mnie Ehrström z zapytaniem o ~~moją~~ ^{moją} opinię o wyzycie Prezydenta w Polsce; zaznaczył przy tem, że podróż skierowaną byłaby bezpośrednio do Polski; że towarzyszył by Prezydentowi minister Spr. zagr; że wizytę należałoby uważać zarazem jako manifestację antyniemieck. polityki finlandzkiej i jako wstęp do omówienia między Polską a Finlandją sytuacji na Wschodzie i ni niebezpieczeństwa rosyjskiego. Mówiąc po raz trzeci Ehrström zaproponował mi rozmowę z Holstim i sugerował datę ewentualnej podróży koniec czerwca lub pierwsza połowa lipca.

W całym rozwoju tych rokowań wynnikiem raczej negatywnym okazał się Pan Gyllenbögel. Człowiek z rządu raczej dla siebie wygodny, przyjmuje on stanowisko w Moskwie, chce jednak rezerwować sobie Warszawę, zostawiając tam pana Ernsta. Na tem tle wytworzył się zadrażniony stosunek Ehrströma, który z góry był desygnowany na następcę Gyllebögela w Warszawie. Tut. nastrojowi i chęcią zbliżenia z Polską przeciwstawił Gyllenbögel swoją teorię: Polska jest zbyt zaangażowana w konflikcie z Niemcami, przeto nie jest obecnie zainteresowaną w polityce bałtyckiej.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Położenie uważam za drażliwe, gdyż w stosunku do nas odbywa się tutaj walka wewnętrzna, w której wpływy niemieckie oraz czynniki osobiste bliskie rosyjskim pracują przeciw nam. Na szczęście nie ma tu w tej chwili posła angielskiego, Pan Rennie przybywa bowiem dopiero w końcu miesiąca na swe nowe stanowisko.

W tych okolicznościach w razie nie otrzymania rychłej telegraficznej instrukcji z Warszawy będę musiał wziąć całą sprawę na swą osobistą odpowiedzialność i nawet samą sprawę zaproszenia zasadniczo przesa-
dzić. Zdecydowałem się na to z góry dla tego, że w trudnym położeniu Polski obecnym i w zadrażnieniu z Anglią wydaje mi się obowiązkiem polityki Polskiej nie pozwolić się izolować i starać się uzyskać bezpośrednio i szybkie rezultaty tam, że polityka nasza może wystąpić samodzielnie. Za nim Anglja zdąży zepsuć nastrój obecny polityki fińskiej mogłoby nastąpić rozstrzygające o przyszłości zdarzenie, jakim niewątpliwie by się stało zaangażowanie się kierowników fińskich z Marszałkiem Piłsudskim. Melduję zatem Panu Ministrowi że z całą ostrożnością, ale też z całym wysiłkiem starać się będę o doprowadzenie tej rzeczy do skutku

podpisał Poseł R.P.

(-) M. Sokolnicki.

za zgodność odpisu.

M. Sokolnicki
p. R.

załącznik do raportu Nr. 1713 z dnia 15.V
V.b.r. "Finlandja do pkt.
Stunek do państw bałtyckich.

Poniżej podaje się odpis szyfru wysłanego dnia 20.V.b.r. przez
Posła Sokolnickiego do M.S. Zagr.

O D P I S.

Minister spraw zagranicznych na moje zapytanie zakomunikował:
wizyta Piipa w Helsingforsie ma na celu poznanie poglądu Finlandji
na rokowania prowadzone między Estonją, Łotwą i Litwą o zawarcie soju-
szu polityczno-militarnego; rząd fiński wypowiedział się krytycznie
względem projektu podpisania konwencji wojskowej; zaproponował na
to miejsce częste periodyczne zjazdy ministrów bałtyckich włącznie
z Polską; zamiast zaś umów zawierający casus foederis wspólne ne-
gocjowane przez ministrów demarches dyplomatyczne mające na celu
kadorazowe skłonienie Rosji sowieckiej do speżniania warunków
zawartych traktatów.

W rozmowach tutejszych zwalczam mały związek bałtycki jako koncepcję
powstałą za poduszczeniem bolszewickim celem separowania i unie-
szkodliwiania porozumień antisowieckich. Nie mam jednak wątpliwości,
że mały związek bałtycki mimo zapewnień Posła angielskiego w
Warszawie jest nadal koncepcją przeprowadzaną pod wpływem Anglii.
Sam fakt wizyty Piipa uważam za symptomat niebezpieczny; jakkol-
wiek lojalną jest dotychczas podstawa rządu fińskiego i jakkol-
wiek jego niechęć do zobowiązań pisanych wogóle, sytuacji nie
uważam za wyjaśnioną. Nieobecność posłów polskich w Rewlu i w
Rydze i brak wszelkiego tam przeciwdziałania polskiego zwiększa
niebezpieczeństwa. (i) poseł Sokolnicki.

Za zgodność odpisu:

Sokolnicki

Dalszy ciąg punktu "Stosunek do Rosji sowieck."

Raportu Informacyjn. "Finlandja"

7706

Nr.1713 z dnia 15.V.b.r.

Pobyt Krasina w Helsingforsie i handel z Rosją sow.

18.V. b.m przybył do Helsingforsu Krasin w przejeździe do Anglii.
19.V. został przyjęty przez prezesa ministrów Vennola. Rozmowa była
zupełnie oficjalna i ograniczyła się do oznajmienia Krasina o swojej po-
dróży, następnie miał on rozmowę z ministrem handlu Makonen przy któ-
rej byli obecni b.przedstawiciel Finl.w Sow.Rosji Ahonen, dyrektor Hiini-
nen (wyznaczony ze strony Finlandji na członka mieszanej komisji hand-
lowej fińsko-sowieckiej, ze strony przedstawicielstwa sowieckiego
byli obecni Ignatiew i Burenin. Poruszono sprawę handlu fińsko-sowieck
i losu finl.poddanych na Kaukazje. Makonen oświadczył że rząd finl.
jest zdziwiony że dotychczas nie zostali wyznaczeni ze strony sowiet.
członkowie mieszanej komisji i że właściwie dopóki to nie nastąpi nie
mogą być zawarte kontrakty handlowe. Finlandzcy przemysłowcy,
powiedziały dalej Makonen, przedłożyli mnóstwo propozycji, fabryki
lokomo, Åbo Järnmanufaktur, Vulkan i Wyborgs Mekaniska - wyraziły
zgodę na przyjęcie remontów parowozów i wagonów z Rosji-sow..
Sowiety jednak dotychczas nic w Finlandji nie kupili.

Na powyższe odpowiedział Krasin lakonicznie, że według jego mnie-
mania śpieszyć się nie należy. Finnowie obecni przy rozmowie wynieśli
wrażenie że Krasin za ostatnim swoim pobytom w Sowdepji zastał
poważną sytuację.

W rozmowie z jednym z redaktorów dziennika centrowego finl. "New York
Helsingin Sanomat", powiedział Krasin że chociaż handel z zagranicą
prowadzi jedynie komisariat spraw zagranicznych, którego przedstawi-
cielem w H:forsie jest delegacja handlowa sowiecka i również koope-
ratywy w Rosji mogą prowadzić handel tylko pod kontrolą tego komi-
sarjatu, to jednak za pozwoleniem Behrzina mogą finscy kupcy i prze-
mysłowcy ^{ich i D. Krasin} dla obejrzenia towarów i obszarów leśnych, które zamierzają
kupić.

20.5.b.r. odwiedził ministra Holstiego, z którym mówił o nowym
przedstawicielom Finlandji w Moskwie. Krasin wyraził żal że wyjechał
Ahonen, który cieszył się w Moskwie powszechnym szacunkiem co do
Gyllenbögela powiedział, że rządowi sowieckiemu wiadomo tylko że G.

był w Warszawie i jest ~~znaczącym~~ reakcjonistą.

Mieszana komisja handlowa Finl.- Sowiecka odbyła dnia 20 V. br. kolejne posiedzenie (tozn. tylko finscy członkowie). Wyznaczono członków morskiej komisji, która będzie prowadzić rokowania dotyczące obopólnego zwrotu statków fińskich i rosyjskich. Ze strony sowieckiej do tej komisji wyznaczono Krasowskiego i Rosentala, ze strony fińskiej kpt. Jokkinen (Attaché przy przedstawicielstwie w Moskwie) i inż. Durchman.

Komunikacja okrętowa kolejowa między Finl. a Rosją.

W krótkim czasie w Rajajokach zostanie otwarta komora celna dla rewizji i czenia bagazu i towarów przechodzących przez granicę. Specjalna czujność ma być zwrócona na niedopuszczenie do przewozu broni i materiałów wybuchowych. Władzę na prześmyku Karelskim sprawuje obecnie pułk Heirichse - kpt. Schröder podlegający bezpośrednio ministrowi spraw wewnętrznych. Straż pograniczną pełni tam jedynie państwowa i celna komisja policja.

*/Kopiony tekst see zmiom Kerkkulmki pozmisom
p. pius./*

A. Piński pułk

Poselstwo Polskie
w Helsingforsie
Attaché Wojskowy.
No. 1723.

Helsingfors dnia 24 maja 1921.

N.D.W.P.Szt.Gen.Oddz.II. 6 egz.
Attaché Wojsk.P.P. - RYGA 1 "
ATTACHE Wojsk.P.P. - REWEL ... 1 "
Poseł Sokolnicki H:FORS..... 1 "

7706

TAJNE.

Do

Naczelnego Dowództwa W.P. Sztab Gen.Oddz.II

P o c z t a - P o l o w a 53

R A P O R T - I N F O R M A C Y J N Y

F I N L A N D J A

Sprawy wojskowe *polit.*

Stosunek do Polski:

W sprawie meldowanej w poprzednim tut.rap.No.1713 z dnia 20.V.b.r. dotyczącej zabiegów ze strony niektórych czynników oficjalnych fińskich czynionych u Posła Sokolnickiego co do wizyty Prezydenta Ståhlberga w Warszawie, z informacji poufnej adjutanta Prezydenta pułk. Aejmelaeusa wyjaśniło się że wyjazd Ståhlberga wyłącznie do Polski, co stanowiłoby jaskrawe określenie w kierunku polityki finlandzkiej, nie jest zamierzony. Jedynie i to tylko w razie pomyslnego dla Finlandji załatwienia sprawy Ålandów, co do której decyzja jest spodziewana w końcu czerwca, Prezydent Ståhlberg nosił się z myślą złożenia wizyt w Skandynawji i w niektórych z Państw sprzymierzonych; w tych ostatnich jedną z pierwszych wizyt miał złożyć Polsce. Szef sztabu generalnego (gen.ENCKELL) nie przypuszcza również ażeby wogóle był obecnie czas na wizyty Prezydenta. Obecnie czynniki rządzące i sam Prezydent, który się do tego zdania przychylił twierdzą że nawet w razie pomyslnego rozstrzygnięcia sprawy Ålandów, wyjazd nie nastąpi, bo wewnątrz stoją na przeszkodzie sprawy wewnętrzne i finansowe.

Pomocnik Holstiego w Finl.M.S.Zagr.minister Ehrström zapewnia Posła Sokolnickiego że jednak na jesieni wyjazd do Polski urzeczywistni się.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

INSTITUTE
ARCHIVES
New York

302

Zabiegi Estonji, Łotwy
i Litwy o utworzenie
związku bez Polski i
stosunek do niego Finl.

Do rap. No.1713 z dnia 20.V.b.r. w związku z przyjazdem estońskiego ministra Piipa, był podany jako załącznik odpis radiodepeszy Posła Sokolnickiego do M.S.Zagr.

Prez. Ståhlberg w rozmowie z Posłem Sokolnickim powiedział że Finlandja patrzy z sympatją na rokowania związkowe między trzema Państwami (Lit, Łot i Est). Pomimo to jednak, co się tyczy Finlandji sytuacja pozostaje bez zmian i niema do przypuszczenia, aby Finlandja weszła do małego związku bałtyckiego. Natomiast minister Spr.Zagr.Holsti oznajmił P.Sokolnickiego że projektuje w najbliższym czasie zjazd ministrów Spraw Zagranicznych Państw Bałtyckich i pyta o zdanie w tej sprawie Polski. Prezydent Ståhlberg podkreślił ze swej strony że sprzyja takiemu zjazdowi.

Pobyt Piipa w Helsingforsie zrobił wrażenie, że Estonia do potrójnego związku już przystępuje.

Piip przyjechał do Helsingforsu wraz z kpt.Lauersonem (byłym Attaché wojskowym estońskim w Finlandji, obecnie szefem biura informacyjnego w sztabie gen.est. i mający objąć biuro wywiadowcze przy estońsk. ministerstwie Spr.Zagr).

W związku z przyjazdem kpt.Lauersona Estonia jakoby operowała tutaj dokumentami wojskowymi w postaci zdjęć fotograficznych i oryginalnych dokumentów Nacz.Dow. wojsk czerwonych w celu przekonania polityków i Naczdow fińskie że zawarcie związku jest potrzebne jaknajprędzej dla obrony przed wyrażnym niebezpieczeństwem.

Widocznie że te dokumenty tu nie zrobiły oczekiwanego wrażenia.

Tutejsze Poselstwo nasze zwalcza koncepcję małego związku bałtyckiego jako wychodzącą jedynie na korzyść sowieców. Jako wazki dowód dla kół polit.tut. w sXusznosci obranego przez Posła Sokolnickiego stanowiska przybywa ogłoszona w tych dniach w dziennikach sowieckich nowa STIEKŁOWA wykazująca, że związek Lit.Est.i Łot. nie jest niebezpieczny dla Sowdepji, a raczej wygodny przez wyodrębnienie Polski.

Tut. organ bolszewicki "PUT" w artykole pod tytu-

PIŁSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PIŁSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

303

Wiem związek bałtycki i pretensje francusko-polskie pisze: "tak więc związek trzech państw bałtyckich stanowi silny cios dla P. Polskiej imperjalist. polityki w Nadbałtyku, również nie mniej silnym ciosem jest ostatnia nota Cziczeryna do rządu litewskiego w której rząd sow. Rosji kategoricznie oznajmnia, że traktat Ryski z Polakami w rządym stopniu nie narusza traktatu Rosji.-sow. z Litwą i że rząd Rosji sow. w dalszym ciągu uważa okręg Wileński z m. Wilnem jako oddane na podstawie ros-litewskiego traktatu pokojowego - Litwie. W tejże nosie Cziczeryn zaprzecza wszelkim pogłoskom o przyjęciu jakoby przez Rosję zobowiązanie zachowania neutralności w walce Litwy z Polską.

Widać więc jak otwarcie rząd sowiecki popiera mały związek Bałtycki, mając nadzieję ociążenia dzięki jemu dwóch jednocześnie korzyści:

- 1). zwrócenie ostrza związku w sprawie Wileńskiej przeciwko Polsce;
- 2) i po zbawieniu tych małych państewek pomocy militarnej Polski w chwili zbrojnego z nimi zatargu Rosji sow.

Przy obecnych trudnościach dla nas wywołanych sprawą G. Słazka zabieg o związek kierowany przez Litwę pod aupicjami Rosji - sow., nabierają szczególnego znaczenia jako ogniwo w pracy nad zorganizowaniem koalicji przeciwko nam z jednej strony i odsunięcie od nas ewentualnych sprzymierzeńców z drugiej strony.

Prasa tut. w większości germanofilska podkreślała w ostatnich dniach konflikt między Francją a Anglią i wyrażała że Anglija poprze Niemcy, ponieważ uważa ich sprawę za słuszną.

Stosunki z Rosją
Sowiecką:

W uzupełnieniu informacji podanych o pobycie w H: FORSIE Krasina w rap Nr. 1713 z dnia 20.V. b.r. - podaję nowe szczegóły udzielonych przez niego interwiew "Polska, mówi Krasin robi wiele trudności w tranzycie Rosji do Niemiec, trzeba będzie handel skierować morzem co nie będzie wygodne dla Polski. Co do stosunków handlowych z Anglią to przedewszystkiem trwają rokowania o założenie przy pomocy angielskich kapitałów banku w Londynie dla handlu z Rosją - sow. Z Anglii impor-

funtów szterling.
towano około 5 milj. ~~putów~~ towarów, rosyjski eksport rozpoczął się z chwilą przybycia angielskich statków do Piotrogradu. Można będzie eksportować len, konopie i drzewo, w jakich ilościach trudno powiedzieć, ponieważ to zależy od cen na zagranicznych rynkach. Co się tyczy konsesji, to Francuzi oddawna rokują o konsesję na Uralu. Krasin nie wie nic o konsesjach na Syberji dla ~~Stinnesa~~ Stinnesa, natomiast są pogłoski że Stinnes stara się o ~~nie~~ konsesję na rudę żelazną w gub. Kurskiej.

W Niemczech zamówiono towarów na 400 milj. marek niemieckich, część których dostarczono już do Rosji.

W naradach z przedstawicielami rządu Finl. Krasin oświadczył że Rosja sow. pragnie skierować tranzyt przez Finlandję.

R
Wprowadzonej dnia 20.V. konferencji Krasina i Behrsina z Prez Ministrów Vennola omawiano sposób zapłaty za towary i remont w Finlandji. przyzem bolszewicy proponowali handel zamienny a Vennola zaznaczył że producenci Finlancy żądają wypłat w walucie finl. lub zagranicznej, i że jeśli nadal będą czynione trudności ze strony Rosji-sow. to może ona odwołać misję handlową która dotychczas nic nie robi.

Krasin wspomniał w interwiew że Rosja stara się zakupić część terenu nad wodospadem Imatra, dla jego eksploatacji.

W tych dniach wyjeżdża do Rosji fińlandzka delegacja handlowa dla poznania jej wewnętrznych rynków.

Sprawa rosyjska: Pułk. Klwengren przyjechał z Warszawy i zakomunikował że w krótkim czasie przybędą tu Sawinkow i Derental, których zadaniem oprócz propagandy na Rosję będzie zwalczanie wpływów prawicy tuł. kolonji ros. na zbiegów Kronsztackich, których prawica zdążyła w zupełności opanować.

Jak meldowałem poprzednio prawica rosyjska tutaj kierowana przez prof. Grinma z Centrali w Paryżu otrzymuje dość znaczne fundusze i do niedawna jeszcze była popierana przez Poselstwo francuskie i franc. wywiad, co było źródłem chłodnych stosunków Posła Sokolnickiego do Posła francuskiego Fabre'a zdecydowanego rusofila. *polke w Finlandji*
Tut. placówka wojskowa stale zabiegała ażeby doprowadzić do zerwania stosunków między Francuzami a reakcją ros. na tut. gruncie, co się w zupełności udało.

Obecnie grupę prof. Grimma przyjął pod opiekę tut. Poseł włoski Marchetti.

W powyżej wskazanych warunkach przyjazd Sawinkowa jest b. na czasie, ponieważ nie będzie stało na przeszkodzie jemu do wejścia w kontakt i oddania się pod opiekę tut. Poselstwa francuskiego, co jest konieczne, ponieważ bezpośrednia pomoc z naszej strony jest nie pożądana.

Abraham Wierzykowski

A. Wierzykowski
ju 76

Kapitał niemiecki
w Finlandji.

W dalszym ciągu H. Stinnes zwraca szczególną uwagę na Finl. (patrz tut. rap. Nr 1713). Mianowicie jego przedstawiciele zakupili większość akcji w firmie metalurgicznej Gottfrid Strömer. Nastąpiło połączenie firmy tej z Helsingforskim oddziałem firmy Symens a Halske, która również jest w posiadaniu Stinnesa a którego dyrektorem jest senator Stiernwall posiadający zresztą osobiście 25 % akcji "G. Strömberg". Nowa połączona firma nazywa się "Strömber & Symens" kapitał zakładowy wynosi 15 milj. Fmk., z którego Stinnes posiada 8 milj. Fmk.

Przedstawiciele Stinnesa zakupili w Wyborgu place na budowę fabryki stali i przedmiotów emaljowanych, którą mają budować niemieccy architekci. Istnieje projekt sprowadzenia robotników z Niemiec, dla ulżenia tam bezroczce, naco zwróciła uwagę w swoim organie fińska partja socialdemokratów, i zapowiada "Satakunankansa" że robotnicy fińscy się sprzeciwią się zamiarom Stinnesa w Wyborgu.

*Stinnes odnosi
do Finlandji*

PL. BUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PL. BUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Helsingfors dnia 3. czerwca 1921 r.

**Poselstwo Polskie
w Helsingforsie
Attaché Wojskowy.**

No. 1733

7706

Do

TAJNE.

N.D.W.P. Szt. Gen. Oddz. II. 2 egz.
Attaché Wojskowy Ryga..... 1 "
Attaché Wojskowy Rewel..... 1 "
Poseł Sokolnicki. 1 "

Naczelnego Dowództwa W.P. Sztab Gen. Oddz. III.

P o c z t a - P o l o w a 53.

R A P O R T I N F O R M A C Y J N Y F I N L A N D J A .

Sprawy polityczne.

Stosunek do Polski
i mały związek bał-
tycki a Finlandja.

W uzupełnieniu meldowanych w tej sprawie wiadomości tu-
rap. Nr. 1723 z dnia 26. V. b.r. podaję poniżej treść radiode-
peszy Posła Sokolnickiego do M.S. Zagr. z dn. 28. V.:

"Minister Spraw Zagr. zakomunikował mi, że proponowany
zjazd ministrów odbyłby się bez Litwy. Podróż do Warszawy
nie jest dlań w czerwcu, proponuje więc Helsingfors, a w
razie nie możliwości Dorpat. Datę doniosę następnie.

Litwinów zaproponował Piipowi udział Rosji w zjeździe
i w ściślejszym porozumieniu trzech państw bałtyckich. Piip po-
dobnie bezwzględnie odmówił".

Z powyższego można wywnioskować, że Finlandja nie tylko
odrzucała propozycje Piipa o przystąpienie do związku z Esto-
ją, Łotwą i Litwą, ale poszła dalej stawiając kontrpropozycje
konferencji ministrów spraw zagranicznych bez Litwy. Musi
to być traktowane jako poważny sukces dla naszej polityki bał-
tyckiej.

Ten sukces spowodowała głównie podjęta na czas akcji
Posła Sokolnickiego przed przyjazdem Piipa do Helsingforsu,
przedstawienia projektu związku trzech państw bałt. jako
bolszewickiej koncepcji chociaż niektóre czynniki polityczne
finlandzkie nie podzielały tego zdania p. Sokolnickiego o
małym związku i nawet traktowały jego akcję jako nie prze-
bierające środków dyskredytowanie niewygodnego dla Polski

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

projektu, jednak dalsza akcja poparta wynurzeniami politycznym
sowieckimi przekonała ich o jego popieraniu przez bolszewi-
ków. Obecnie wyjaśnia się że zamiary rządu sow. idą dalej i
Rosja sow. zabiega o wspólną konferencję z trzema państwami
bałtyckimi.

Jako dowód powyższego służyć może oprócz wspomnianej w rad
depeszy akcji Litwinowa artykół tuż. organu bolszewickiego "PUT
pod tytułem (bałtycki związek z Rosją) który poniżej w uwykach
podaję:

" Kotewski minister Spraw zagr. Mejerowicz jeszcze na
jesieni z.r. wyraźnie oznajmił współpracownikowi "RULA" o ko-
ńczności "obronnego" związku państw nadbałtyckich z niezbęd-
nym udziałem Polski. Obecnie nie przerwane polskie awantury
i realne interesy Nadbałtyku otrzeźwiły nawet zahukanych przez
Entente kierowników polityki bałtyckiej. Tenże sam Mejerowicz
oznajmił przedstawicielom prasy, że rządy Nadbałtyckie uważają
za b. pożądane zwołanie ogólnej konferencji Łotwy, Litwy i
Estonji z jednej strony i Rosji sow. z drugiej. Sprawa wyszła
już ze stadium pobożnych życzeń. Na inicjatywę Łotwy, Litwa i
Rosja dały już zgodę na zwołania konferencji. W liczbie zadań
konferencji zaznacza się rozpatrzenie projektu traktatu handlow-
go Rosji z państwami ~~bałtyckimi~~ Bałtyckimi. Proponowana kon-
ferencja winna ostatecznie umo-cnić ten kurs polityczny,
który jest jedynie wskazany dla państw granicznych."

Dzięki więc przedewszystkiem kontrakcji ze strony p. So-
kolnickiego Finlandja wyraźnie wypowiedziała się przeciwko ma-
jącemu udziałowi swemu udziałowi w małym związku.

Zabiegi u Posła Sokolnickiego aby on powziął jakichś
angażujący krok w sprawie wizyty w Polsce Prez. Stählberga były
jak się ostatecznie okazało ze strony prowadzącego je min.
Ehrströma "bluffem" tłumaczącym się tym, że Ehrström chciał
w ten sposób poprzeć sprawę swego wyjazdu do Warszawy na sta-
nowisko przedstawiciela Finlandji.

Poseł Gyllenbögel pozostaje tem czasem de nomine
w Warszawie i, jak wypowiedział się w rozmowie zenną sprzeci-
wia się wysłaniu tam Ehrströma i jest zdania że na czas "letni

miesiący" wystarczy w przedstawicielstwie finlandzkim w Warszawie - sekretarz. Dowodzi to, zdaje się, że Finlandja w najbliższym czasie nie ma zamiaru prowadzić w Polsce poważniejszej polityki.

Po śmierci pułk. Ahrenberga opróżnione stanowisko Attaché wojskowego Finl. w Warszawie nie będzie wkrótce zajęte, ponieważ Naczdow fiński chce przeczekać czas pewien z powodu kilku od razu kandydatów.

Stosunek do
Rosji sow.

a) .- handel:

Pobył Krasina nie dał nic konkretnego dla rozpoczęcia stosunków handlowych Finl. z Sowdepją. Rząd Finl. nie zwracając uwagi na bezpłodne rokowania, postanowił: 1) że nikomu nie wolno wwozić z Rosji do Finl. towarów, środków płatniczych bez specjalnego zatwierdzenia ministerium handlu i przemysłu i 2) - że jedynie pominionemu ministerium daje się prawo regulować handel między obu państwami. Ciekawym dowodem krytycznej sytuacji handlowej sowietów jest propozycja uczyniona przez Krasina ministrowi finl. handlu Makonenowi, mianowicie po oznajmieniu Krasina że Rosja sow. nie może płać zagraniczną walutę, zaproponował K., w zamian, że Finlandja może nabywać po znacznej niższej od rynkowych cenach od Sowdepji towary angielskie i niemieckie ^{Rosja sow.} które otrzymuje na kredyt. Wynikła różnica cen obciąży skarb rosyjski i będzie stanowić zapłatę za towary Finlandzkie.

Wspomniana w poprzednim rap. fińska delegacja handlowa dla poznania rynków rosyjskich wyjechała już do Rosji, i jednocześnie z nią przewodniczący bolszewickiej delegacji handl. Ignatiew.

Prasa fińska w dalszym ciągu b. skeptycznie zapatruje się na handel z Rosją sow.

Podaje ona np. że propozycja zakupu od finnów 7 tys. ton karbidu i artykułów spożywczych po długich zwlekaniach, spotkała się z odpowiedzią ze strony Ignatiewa że prosi o przysłanie na próbę 50 tys. kg. tego towaru co finnowie spełnili w końcu lutego p.r. i obecnie okazuje się że 50 ton próbnicy żywności zostało skonsumowane a cała transakcja jeszcze nie

została zawarta.

Pisna wskazują na to że w tym czasie kiedy sowieccy przedstawiciele byli zmuszeni uznać pośrednio niewypłacalność swego rządu, Ignatiew proponuje sfinansowanie wielkich turbin na Imatrze, budowę portu w Hangö, zamówienia na remont lokomotyw i okrętów i kupno wielkich ilości drzewa i papieru.

Sisiademokratti ogłasza odpowiedź Krasina dziękującą "za ofiarowanie sił robotniczych fińskich dla Rosji przez grupy syndykalistów, jednak oznajmia że ^{ze} względu na obecne warunki pracy w Rosji robotnicy zagraniczni nie mogą pracować, i że on uważa że należy odnieść się z wdzięcznością dla cudzoziemców pragnących pojechać do Rosji i za ich jaknajlepsze intencje, ale nie można ich spełnić".

B. -praca mieszanej komisji handlowej fińsko-sowieckiej.

Na porządku dziennym rzeczony komisji znajdują się sprawy tranzytu przez Peczenę, prawa dla statków Finlandzkich kursowania po Newie, prawa rybołówstwa na Oceanie lodowatym, sprawa granic celnych, komunikacji w pasie pogranicznym, spławu drzewa w tym że pasie, wywozu archiwum państwowego, majątku finnów w Rosji, o komunikacji kolejowej i.t.d.

Finscy członkowie komisji mieli drugie posiedzenie, Sprawa wyznaczenia rosyjskich członków komisji (patrz rap.1723 z dn. 24.V.b.r.) i miejsca stałego obrad pozostaje dotychczas w zawieszeniu.

C. - przedstawiciel Finlandji w Rosji.

W tych dniach ma być ostatecznie podpisana nominacja Gyllenbögela na posła w Moskwie w formie szefa czasowej misji specjalnej, ponieważ G., zatrzymuje stanowisko posła w Warszawie.

Ma zostać mianowany również Attaché wojskowy na Rosję prawdopodobnie (według informacji Gyllenbögela) nie przy Poselstwie, a zależny bezpośrednio od Naczdow.

W krótkce przybędzie sowiecki Attaché morski na Finlandję admirał Zielonyj, który otrzymał już agreement rządu Finlandzkiego.

Między Moskwą a Helsingforsem została ustanowiona łączność telegraficzna między misjami obu państw a ich rządami.

D) - . komunikacja morzem z Piotrogradem.

Według danych oficjalnej gazety fińskiej port Piotrogradzki nie będzie zapewne otwarty dla żeglugi tego lata, ponieważ wejście do niego dla większych statków jestb. trudne z powodu zatopionych transportowców, a stan przystani b. powolnie remontowany jest zupełnie zły.

E) - . Skład delegacji Finl. do Rosji

Przewodniczący H. Hoviläinen, członkowie K Lindt, K. Wrede K. W. Vuokoski, A. Huovila, N. Sauramo i Alanne, Hidenhejmo i M. Länönen (charakterystyka wybitniejszych członków patrz rap. Nr. 1723).

Zmiany w tut. ciele dyplomat.

Prezydentowi Ståhlbergowi wręczył dn. 29 maja b.r. listu uwierzytelniające swierzo przybyły nowy Poseł angielski Ernest Rennie i poseł japoński Hata który miał dotychczas akredytywę na Skandynawję wraz z Finlandją a obecnie ma zostać posłem w Japonji wyłącznie na Finlandję.

Nowy Attaché Wojskowy Francji kpt. de Brouer już przybył, a dotychczasowy przedstawiciel wojskowy szef misji pułk. Gendre w krótkce wyjeżdża.

Sprawa Ålandów.

Ton prasy szwedzkiej w sprawie Ålandów staje się dość wojowniczy, szwedzki "Stokholms Tidblad" żąda wprost ażeby Szwecja broniła swych praw do Ålandów siłą. Tut. oficjalny "Helsingin Sanomat" radzi Finlandji ażeby na takie "pobrzękiwanie orężem" odpowiedzieć z zupełnem spokojem, ponieważ po stron Finlandji stoi samo prawo.

Liga Narodów zajęć się ma rozpatrzeniem sprawy Ålandów 22 - 23 czerwca b.r.

Sprawa G.Słazka: Prasa germanofilska, do której należy przeważna większość tutaj, dzienników w dalszym ciągu jest terenem propagandy niemieckiej w sprawie G.Słazka.

Można stwierdzić że czynniki rządowe zarówno cywilne jak i wojskowe są z nielicznymi wyjątkami w tej sprawie nadal pod wpływem punktu widzenia Niemiec i Anglii.

Sprawy - wojskowe

Dyslokacja letnia Dnia 1.VI. b.r. przechodzą do obozów letnich poszczególne jednostki jak następuje:

1-sza dyw. do Parola (na północozach. od Tavastehusu).

2-ga dyw. do Wilmanstrandu, gdzie jest zgromadzona również brygada jazdy.

3-cia dyw. do Utti (na kolei Lahti - Wyborg).

Bryg.strzelców pozostaje na stałym miejscu postoju w rej. Tammerfors - Tavastehus.

Cała artylerja zgromadzona została dla ćwiczeń letnich w Perkijärvi (na linii kol. Wyborg - Rajajoki).

Zmiany organizacyjne: Pułk.Keksholmski straży pogranicznej został rozwiązany. Służbę na granicy na przesmyku Karelskim pełnią oprócz oddziałów straży pogranicznej podległych ministerium spr.wewn. - dwa baony cyklistów Nr.1 i Nr.2. z pierwszej i drugiej dyw. (patrz tutaj, rap. "Siła Zbrojna Finlandji Nr.1533 z dn.4.III). W wojskach lotniczych hydroplany stanowią 50 % aparatów. Na lotnisku w Utti są same aparaty typu Breguet. Nowe zarządzenia dotyczące ochotniczych formacji skyddskårów podaję poniżej w załącznikach.

Generał Kivekäs, d-ca obrony wybrzeża wyjechał do Peczengi dla studjów terenu dla wypracowania planu obrony tej prowincji.

Bieżące rozporządzenia ministerium wojny i rozkazy personalne podaję w dalszym ciągu w załączonych dziennikach rozkazów.

Propaganda w armji: Powołując się na tamt.rozkaz Nr.Ew.1 .19881/II z dn.16.

XI.20 r. melduję:

Zadaniem tutaj placówki były stałe starania się o prowadzenie kontrpropagandy przeciw silnym wpływom niemieckim

w armji. Obecnie jest w tym kierunku do zanotowania znaczny sukces. Uzyskawszy po dŁugich zabiegach moŹnoŹć umieszczenia swoich artykuŁów w jedynym piśmie wojskowym "Suomen Sotilas" podaŁem jako pierwszy - Źyciorys komendanta PiŁsudskiego z fotografią, który wraz z tŁomaczeniem zaŁączam do niniejszego raportu. W dalszych numerach ukazuje się doŹć obszerny opis warszawskiej bitwy.

Pismo Suomen Sotilas pozostawaŁo co do doboru artykuŁów pod nadzorem filoniemieckiego związku jägrów i uŹycie go jako terenu propagandy polskiej byŁo kwestją szczególnie draŹliwą.

Sprawy wewnętrzne.

Sytuacja ekonomiczna: DŁug paŹstwowy Finlandji od 31 stycznia do 30 kwietn. b.r. wzrósŁ z 1.949.049 tys.Fmk. do 2.130.553.599 Fmk.

Rokowania handlowe finlandzko-francuskie w ParyŹu o których wiadomoŹć zostaŁa podana w rap.Nr.1723, prowadzone są bez powodzenia z powodu istnienia w Finlandji zakazu sprzedarzy wszelki alkoholów, a wino miaŁo stanowić jeden z gŁównych produktów eksportu Francji do Finlandji. Obecnie ze względu na niechęć ze strony Francji do ustępstw, delegacja Finlandzka skŁania się ku kompromisowi, polegajácym na tym Źe Finlandja zobowiąŹe się kupić we Francji okreŹloną liczbę napojów. Sprawa ma być w tych dniach rozpatrzona przez rząd.

W krótkce maja być wznowione rokowania międu Finlandją a Estonją w sprawie zawarcia traktatu handlowego. Kwestja wŁasnoŹci ziemskiej poddanych fiŹskich w Estonji b.draŹliwa ze wględu na tmt.szeroką reformę agrarną, zostaŁa wyeliminowana z przyszŁych punktów traktatu i będzie przedmiotem dyskusji specjalnej.

Attaché Wojskowy

A. PiŁsudski

puŁk.

Tłomaczenie ze szwedzkiego.

Rangi oficerów Skyddskåru i ich stanowisko służbowe.

Sprawa oficerów, stanowi jak wiadomo b. trudne zagadnienie w Skyddskårach, których naturalnie służy wielu oficerów z armji, jednak brakuje ich na wszystkie stanowiska. Specjalną trudność stanowiło dobranie na dowódców miejscowych odpowiednich ludzi dla poprawy sytuacji urządzono kursa dla składu dowodzącego. W Tavastehusie odbyły się trzy takie kursa, w Helsingforsie dwa, w Wasie jeden i w Wyborgu jeden. Część kandydatów ukończywszy te kursa już awansowała na oficerów rezerwy, w tych dniach oczekuje się na dalsze awansy.

W rozmowie z dowódcą wydziału wojskowego w generalnym sztabie skyddskåru majorem Eckholmen, dowiedzieliśmy się że wszystkie te trudności nie zostały pokonane i dlatego projektuje się otwarcie nowych jeszcze kursów z chwilą otrzymania odpowiednich pomieszczeń dla słuchaczy.

Następnie drugie zagadnienie: - dotychczas dowódcy plutonów, kompanji i baonów traktowali swe stanowisko służbowe jako w swoim rodzaju rangę oficerską, jednak na skutek ciągłych redukcji przeprowadzanych w skyddskårach, nie można na to zwracać uwagi. Może się zdarzyć że pięciu byłych dowódców kompanji przeniesie się do miejscowości gdzie istnieje tylko jedna kompanja i z powodu braku wakansów nie otrzymają odpowiedniej funkcji. Główny sztab skyddskåru dla uregulowania powyższego wydał przepisy ustanawiające starszeństwo rang. Dla wszystkich oficerów Skyddskåry przypadać będzie tylko jedna ranga: Oficer Skyddskåru, do której można będzie awansować przez mianowanie wyższych dowódctw skyddskåru po złożeniu egzaminu. Egzamin od oficerów armji nie jest wymagany. Odznakę oficerów skyddskåru stanowi niebieska blaszka z obuch stron kołnierza i na niej srebrna gałązka jodu. Oficerzy z głównego sztabu mają gałązkę złotą.

Szarze podoficerskie pozostają bez zmian t.j. kaprał, podsierżant, sierżant i feldwebel.

Oficerowie podoficerowie i Skyddskorisci ~~muszą~~ będą w czasie pełnienia funkcji dowódców posiadać starszeństwo funkcyjne, oznaczane niebieskimi naszywkami na rękawach. Dowódca plutonu ~~je~~ jedną naszyw-

kę, d-ca komp. dwie, d-ca baonu trzy, i dca pułku cztery.
D-cy okręgów noszą złoty galon - krzyż. Specjalne odznaki ustanawia się dla oficerów ze sztabów, lekarzy i oficerów Główn. sztabu. Ogólnie biorąc wymagania egzaminu oficerskiego są takie same jak i dla oficerów rezerwy w armji. Dla wstąpienia na kursy przygotowawcze potrzeba ukończenie 6 klas.

Kursy zostaną urządzane w miastach garnizonowych, ażeby oficerowie z armji mogli na nich wykładać.

Nowe kursa projektuje się następujące: w Wyborgu dwa na 140 miejsc, w Kuopio jeden na 70 miejsc, w Helsingforsie jeden dla mówiących po szwedzku, w Åbo na 40 miejsc, w Tavastehusie na 55, w Tammerforsie na 90 m., w Wasie dla mówiących po szwedzku na 35 m., po fińsku na 40 m. Kandydaci którzy ukończyli jeden z tych jedenastu kursów otrzymują rangę oficera Skyddskäru (po egzaminie), i mogą zajmować stanowiska aż do dowódców okręgów włącznie.

A. Toivola

Tłomaczenie ze szwedzkiego:

Obozy letnie Skyddskårów i ich manewry.

Każdy okręg przeprowadzi w b.r. oddzielne manewry i obóz. W okręgu Helsingforskim manewry będą w połowie września. W Nylandzkim połudn. okręgu zbiórka obozowa i manewry odbędą się w Kåklaks w czerwcu, dla 650 l. W Ägelby w czerwcu dla 250 l., w Ekenäs w czerwcu dla i lipcu dla 225 l., w Lovisie w sierpniu dla 100 l., W Nylandzkim północnym okręgu prawdopodobnie w Hivingå 20 - 24 sierpnia dla 1550 l. W okręgu Bjöneborg w Hariavaltta w czerwcu i lipcu dla 1000 l., w okręgu doliny Kymmene - w Kouvola 15 - 30 września dla ca 2000 l., W okręgu Wyborga - w Kiiviniemi 2-3 lipca dla 550 l., w Wyborgu 10, -11 sierpnia dla ca. 1300 l., w Wilmanstrandzie 17-19 sierpnia dla ca 1200 l., w Kyrälå 22 - 25 września dla 250 i w Säkkijärvi 1 - 2 października dla 250 l.,

W okręgu Sortavalla : w Edisenvarna we wrześniu dla 600 l., w okręgu południowym Ostrobotni w Jlmola w lipcu dla ca 1200 l., i w Estermyra we wrześniu dla ca 1000 l., W środkowym okręgu Österbotni prawdopodobnie w Siejevi 27 czerw.-3 lipca dla 500 l., i w okręgu północnym Österbotni Kemi przez 3 lipca dla 600 l.,

We wszystkich okręgach Österboten będą przeprowadzone manewry i zbiórka obozowa za 10 - 14 dni w rej Jakobsztatu.

Okręg Kymmene proponuje urządzenie stałego obozu dla Skyddskårów z różnych okręgów.

Istnieje też projekt urządzenia letniego obozu wspólnie dla części oddziałów armji stałej i skyddskårów.

A. Persson